

Projectnaam

NH-90

Projectfase

In realisatie

Wel/niet gemandateerd

Niet gemandateerd

Gereed**Oorspronkelijke planning:**

Volgens het productiecontract dat juni 2000 is gesloten worden twintig NATO *Frigate Helicopters* (NFH) geleverd in de periode 2007 t/m 2012. Deze planning staat sinds 2005 onder druk. In maart 2007 heeft *NHIndustries* laten weten de planning te moeten wijzigen naar de periode 2009-2013. Begin 2008 is duidelijk geworden dat *NHIndustries* ook deze planning niet haalt. Vervolgens heeft *NHIndustries* een tijdelijke configuratie voorgesteld (*Meaningful Operational Configuration*), MOC.

Huidige planning:

NHIndustries heeft eind 2009 de eerste van zeven helikopters aangeboden in een tijdelijke configuratie (MOC). Deze eerste NH-90 is in april 2010 door Nederland overgenomen. Inmiddels zijn in totaal vier MOC-helikopters overgedragen aan het Defensie Helikopter Commando (DHC). Dit jaar zullen nog twee MOC-helikopters aan Defensie worden overgedragen en het laatste toestel volgt in 2012. Met deze helikopters worden de operationele test en evaluatie uitgevoerd, training en opleiding verzorgd en wordt begonnen met de overname van de waltaken van de Lynx-helikopter. De eerste Nederlandse NFH in de *Full Operational Capable* (FOC-) configuratie zal naar verwachting vanaf eerste helft van 2012 worden geleverd. De laatste MOC-helikopter en het eerste FOC-toestel zullen later worden geleverd dan aanvankelijk was voorzien als gevolg van de beperkte (kwalificatie-) capaciteit bij de industrie. *NHIndustries* heeft nog geen gedetailleerde planning voor deze FOC NFH's verstrekt, maar ook van deze configuratie zullen er naar verwachting ongeveer vier per jaar geleverd worden.

Behoeftestelling

In verband met de voorziene uitfasering van de Lynx-helikopter neemt Defensie deel aan het helikopterproject NH-90, een internationaal programma met Duitsland, Frankrijk, Italië, Portugal en België. Aanvankelijk is een behoefte gesteld voor twintig NFH's. Naar aanleiding van de studie 'Integrale helikopter capaciteit' is de behoefte gewijzigd in twaalf NFH's en acht maritieme transporttoestellen (Transport NFH, TNFH). Deze behoefte is om budgettaire redenen opnieuw gewijzigd. Op 20 mei 2011 is de Kamer geïnformeerd over deze gewijzigde behoefte (Kamerstuk 25 928 nr. 48)

Samenhang met het beleid

Dit project draagt bij aan het beleid om de operationele inzetbaarheid van de krijgsmacht verder te verbeteren. Naar aanleiding van de studie 'Integrale helikopter capaciteit' is de kwalitatieve behoefte gewijzigd in twaalf NFH's voor diverse maritieme taken en acht transportversies van deze helikopter, die geschikt is voor tactische transporttaken vanaf het land en vanaf schepen. Het project past binnen het streven om de expeditionaire capaciteiten van de krijgsmacht te verbeteren en om Europese en Navo-tekorten ten aanzien van helikopter capaciteiten te verminderen. Het project draagt bij aan de volgende operationele capaciteiten van militair vermogen: ontplooibaarheid en mobiliteit, effectieve inzet, goede logistieke ondersteuning en gereedheid. De behoefte aan de vervulling van transporttaken door de NH-90 is in de beleidsbrief van 8 april 2011 verder onderstreept.

Gerelateerde projecten

- Instandhouding M-fregatten
- Luchtverdedigings- en Commandofregatten
- Patrouilleschepen
- Verwerving *Joint* Logistiek Ondersteuningsschip (JSS)

Belangrijke wijzigingen t.o.v. vorig jaar

De eerste vier helikopters zijn geleverd aan het DHC en kunnen worden ingezet. De wijze waarop in de transportcapaciteit wordt voorzien wordt gewijzigd. Hierover is de Kamer geïnformeerd met de brief van 20 mei 2011. Het projectvolume is verhoogd als gevolg van een prijsbijstelling en de fasering is aangepast aan het leveringsschema.

Relevante Kamerstukken

- Antwoorden op de vragen over de elfde jaarrapportage over het helikopterproject NH-90 d.d. 14-12-2011 (Kamerstuk 25 928 nr. 50).
- Elfde jaarrapportage van het helikopterproject NH-90 d.d. 13-10-2011 (Kamerstuk 25 928 nr. 49).

Prinsjesdag 2011

- Antwoorden op de vragen over de elfde jaarrapportage over het helikopterproject NH-90 d.d. 14-12-2011 (Kamerstuk 25 928 nr. 50).
- Elfde jaarrapportage van het helikopterproject NH-90 d.d. 13-10-2011 (Kamerstuk 25 928 nr. 49).

Prinsjesdag 2011

- Kamerbrief gewijzigde behoefte helikopterproject NH-90 d.d. 20 mei 2011 (Kamerstuk 25 928 nr.,48)
- Kamervragen over de tiende jaarrapportage over het helikoptertraject NH-90 d.d. 22 februari 2011 (Kamerstuk 25 928 nr., 47)
- Tiende jaarrapportage over het helikopterproject NH-90 d.d. 24 november 2010 (Kamerstuk 25 928 nr. 46)
- Kamerbrief helikopterproject NH-90 - reservedelen d.d. 25-06-2010 (Kamerstuk 25 928 nr. 45)
- Kamerbrief inzake stand van zaken projecten NH-90 en Vervanging F-16 d.d. 17-05-2010 (Kamerstuk 31 300 nr. 19)
- Kamervragen over de aanvulling openbare informatie op de 9e jaarrapportage over het helikopterproject NH-90 d.d. 17-03-2010 (Kamerstuk nr. 25 928 nr. 42)
- Kamervragen over 9e jaarrapportage helikopterproject NH-90 d.d. 17-03-2010 (Kamerstuk nr. 25 928 nr. 41)
- Aanvulling openbare informatie negende jaarrapportage over het helikopterproject

NH-90 d.d. 22-01-2010 (Kamerstuk 25 928 nr. 40)

- Negende jaarrapportage over het helikopterproject NH-90 d.d. 05-01-2010 (Kamerstuk 25 928 nr. 38)
- Voortgang helikopterproject NH-90, werkbezoek aan AgustaWestland d.d. 30-09-2009 (Kamerstuk 25 928 nr. 36)
- Tijdelijke configuratie NH-90 helikopter d.d. 10-07-2009 (Kamerstuk 25 928 nr. 35)
- Antwoorden achtste jaarrapportage d.d. 06-02-2009 (Kamerstuk 25 928 nr. 34)
- Achtste jaarrapportage van het helikopterproject NH-90 d.d. 26-11-2008 (Kamerstuk 25 928 nr. 33)
- Verslag schriftelijk overleg over project NH-90 d.d. 18-07-2008 (Kamerstuk 25 928 nr. 31)
- Brief project NH-90, resultaten verwervingsvoorbereidingsfase voor de *Full Mission Flight Trainer* d.d. 24-06-2008 (Kamerstuk 25 928 nr. 29)
- Brief financiële stand van zaken project NH-90 d.d. 10-06-2008 (Kamerstuk 25 928 nr.28)
- Lijst van vragen en antwoorden over zevende jaarrapportage van het helikopterproject NH-90 d.d. 06-03-2008 (Kamerstuk 25 928 nr. 27)
- Zevende jaarrapportage van het helikopterproject NH-90 d.d. 04-12-2007 (Kamerstuk 25 928 nr. 26)
- Brief Studies naar aanleiding van de Prinsjesdagbrief 2003 d.d. 20-09-2004 (Kamerstuk 29 800 X nr. 3)
- Brief over ondertekening MOU en D-fase (D-brief) d.d. 05-09-1991 (Kamerstuk 19 282 nr. 10)
- Brief over afronden studie (B/C-brief) d.d. 01-10-1990 (Kamerstuk 19 282 nr. 7)
- Brief over Nederlandse helikopterbehoefte (A-brief) d.d. 03-06-1987 (Kamerstuk 19 282 nr. 5)

Financiën

Jaar	Project-volume	Raming uitgaven in € mln						Fasering tot	Raming exploitatielasten
		t/m 2011	2012	2013	2014	2015	2016		
Oorspronkelijk	788,0							2012	
2011	1169,5	858,1	158,9	115,1	37,4			2014	>250*
2012	1174,9	781,8	122,2	107,1	113,5	40,3	10,0	2016	>250*

* Geschatte levensduur van 30 jaar.